

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาการนิเทศ 100% โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้ศึกษาได้เสนอไว้ดังนี้

1.เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 การนิเทศการศึกษา

- 1.1.1 ความหมายการนิเทศการศึกษา
- 1.1.2 ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา
- 1.1.3 ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา
- 1.1.4 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
- 1.1.5 ขอบข่ายงานนิเทศการศึกษา
- 1.1.6 หลักการนิเทศการศึกษา
- 1.1.7 กระบวนการนิเทศการศึกษา

1.2 การนิเทศ 100%

- 1.2.1 ความหมายการนิเทศ 100%
- 1.2.2 หลักปฏิบัติการนิเทศ 100%
- 1.2.3 ความคาดหวังและผลการดำเนินงาน
- 1.2.4 แนวการดำเนินการนิเทศ 100%

1.2.4.1 การนิเทศอย่างทั่วถึง

1.2.4.2 การนิเทศอย่างต่อเนื่อง

1.2.4.3 การนิเทศอย่างมีคุณภาพ

1.2.5 จุดเด่นการนิเทศ 100 %

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยในประเทศ

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การนิเทศการศึกษา

1. ความหมายการนิเทศการศึกษา

นักศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้หลายความคิด เช่น สุชาติ ประชากุล (2521 : 28) การนิเทศการศึกษาหมายถึง การที่บุคคล ในโรงเรียน ได้กระทำกับบุคคล หรือสิ่งอื่นใดเพื่อคงไว้ หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการบรรลุเป้าหมายทางการสอนของโรงเรียน กู๊ด (Good : 1959 : 57) การนิเทศการศึกษา หมายถึงความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่มอบหมาย ให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในด้านการแนะนำครู หรือผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้รู้วิธีการปรับปรุงการสอนหรือวิธีให้การศึกษา การนิเทศการศึกษา ช่วยให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพการศึกษาช่วยพัฒนาครู ช่วยให้เลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ช่วยเลือกและปรับปรุงวิธีการสอน และช่วยเหลือปรับปรุงการประเมินการสอน ไวส์ (Wiles. 1967 : 8) การนิเทศการศึกษา หมายถึง กลวิธีของผู้เชี่ยวชาญในการให้บริการเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอน โดยขอความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา หลายฝ่าย เพื่อก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาเด็ก

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 193) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การนำ การสั่งการ การประสานงานให้บุคลากรปฏิบัติกร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

พนัส หันนาคินทร์ (2523 : 63) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาไม่ใช่การบังคับ หรือการจับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการบริการทางด้านวิชาการที่จัดให้ครู

อาคม จันทสุนทร (2522 : 68) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการบริการอีกอย่างหนึ่ง ที่จัดให้แก่ระบบการศึกษา มีเทคนิคและเป็นไปในทางวิชาการ การนิเทศการศึกษา จะกระทำต่อบุคลากรทางการศึกษาทั้งครู ผู้บริหารและฝ่ายการอื่น ๆ ในวงการการศึกษา โดยมี จุดมุ่งหมายปลายทางที่ผลการศึกษา หรือเด็กที่ได้รับการศึกษา

วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2525 : 43) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงาน และความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุด ในการเรียนของนักเรียน

วัฒนาพร วัฒนาชัยศิลป์ (2529 : 52) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา

อุทัย ธรรมเดโช (2531 : 51) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงความพยายามทุกวิถีทางของผู้บริหารการศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ในการอบรมแนะนำ ให้ครู หรือบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้พัฒนาตนเองให้เจริญในอาชีพการศึกษา เพื่อช่วยพัฒนาหลักสูตร ครูและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

กฤษณี น้ำเพชร (2521 : 15) สรุปความเห็นว่าการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ความพยายามทุกอย่างของผู้บริหารโรงเรียน ในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

ประหยัด หาสิตะพันธ์ (2528 : 1) ให้ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา คือการแนะนำ ช่วยเหลือ การปรับปรุง การประสานงาน และการประเมินด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ครูมีความสามารถในการสอนมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีคุณสมบัติในด้านการเรียนสูงและให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ดีขึ้นนั่นเอง

วิโรจน์ บรรดาศักดิ์ (2532 : 8) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการนิเทศที่ดำเนินการภายในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงงานต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนอันจะนำซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั่นเอง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ข : 19) การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากความหมายการนิเทศการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาหมายถึง ความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบายประกันประสิทธิภาพทางการศึกษา เป็นนโยบายหนึ่งที่จะช่วยให้หน่วยงานทุกระดับ ตั้งแต่โรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานพัฒนามาตรฐานคุณภาพ ให้สามารถทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอนได้อย่างแท้จริงโดยมีเป้าหมาย ให้มีการพัฒนาระบบโครงสร้าง องค์กรทุกระดับ ให้มีขนาดกระทัดรัด ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ มุ่งไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หน่วยงานทุกระดับได้รับการปรับปรุงระบบ ข้อมูลและสารสนเทศ ระบบการวางแผน การใช้เทคโนโลยี การนิเทศติดตาม ประเมินผล ให้คล่องตัวสามารถบริการ ได้รวดเร็ว เพียงพอและถูกต้อง ครู และบุคลากรทุกระดับได้รับการพัฒนาให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานได้ถูกต้อง ตรงตามความสามารถ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ รู้จักใช้เทคโนโลยี สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งดำเนินการตามเป้าหมายดังกล่าว มียุทธศาสตร์ / มาตรการหนึ่งที่กำหนดไว้ว่า พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นมืออาชีพอย่างเหมาะสม ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพด้วยวิธีการที่หลากหลาย พัฒนาระบบการกำกับ ติดตามและประเมินผล เป็นกลไกในการตรวจสอบ เป็นข้อมูล ในการปรับปรุงและการพัฒนาการปฏิบัติงานตามแผน ให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ โดยพัฒนาระบบและบุคลากรทางการนิเทศ ตรวจสอบติดตามและประเมินคุณภาพทุกระดับให้มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกัน มุ่งเน้นการนำกระบวนการมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงนโยบาย มาตรการ แผน / โครงการ การดำเนินงาน อย่างต่อเนื่องตลอดจนเผยแพร่ต่อสาธารณชน นอกจากนี้สาระสำคัญใน แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 (2540 – 2544) ของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดนโยบายและ มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาและ นิเทศทางไกลด้วย

จากความสำคัญของการนิเทศการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ในการนิเทศการศึกษา ถือเป็นเป็นนโยบายหนึ่งที่จะช่วยให้หน่วยงานทุกระดับ ตั้งแต่โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานพัฒนามาตรฐานคุณภาพ

3. ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

วินัย เกษมเศรษฐ์ (2523 : 8) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาดังนี้

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เมื่อสังคมเปลี่ยนไปการศึกษาจึงต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ต้องมีตัวแทนในการนิเทศ

ให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโรงเรียน โดยกระทำร่วมกับคณะครูหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. การแบ่งหน้าที่ของส่วนราชการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องมีองค์ประกอบของหน่วยงาน 2 ฝ่าย ฝ่ายบริหารราชการ กับฝ่ายวิชาการศึกษานิเทศ อยู่ในฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่นิเทศให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
3. ความชำนาญในการแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่ทำให้การเรียนการสอนดีขึ้นจะต้องมีผู้ทำงานโดยการคัดเลือกจากผู้มีความรู้ ความสามารถความประพฤติ ประสพการณ์ มาทำการนิเทศ
4. มาตรฐานการศึกษา ปกติโรงเรียนจะแบ่งงาน จะมีฝ่ายปฏิบัติงานวิชาการ หรือทำหน้าที่นิเทศในโรงเรียนอยู่แล้ว แต่มีข้อจำกัดตรงที่ว่า ใ้ครูเป็นผู้กระทำ

ชาญชัย อัจฉินสมาจาร (2523 : 25) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา ไว้ว่า

1. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นในการบริหารงานทางการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนยุ่งยาก เพราะมันเกี่ยวข้องกับบุคคล การนิเทศการศึกษาจึงเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน อีกประการหนึ่งการศึกษา ได้ขยายตัวไปอย่างมาก เมื่อไม่นานนี้เอง สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
2. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่การทำงานในสถานการณืจริง
3. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต้องการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ กัน และต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างหนัก ครูจึงไม่อาจตลอดเวลาได้มากเพียงพอต่อการเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษา จึงสามารถลดภาระของครูได้ในกรณีดังกล่าว
4. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้มีการพัฒนาทางการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการวิเคราะห์ การอภิปราย จากการค้นพบการวิจัย มีความจำเป็นต่อการเจริญเติบโตดังกล่าว การนิเทศการศึกษาสามารถให้บริการได้
5. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถให้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ นอกจากนั้น

ยังสามารถรวมพลังของ ทุกคนที่ร่วมอยู่ในกระบวนการทางการศึกษาด้วย จึงกล่าวได้ว่า การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะวงการศึกษารุควรรจะ ได้รับการดูแลช่วยเหลือและได้รับการ บริการจากผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาซึ่งจะช่วย รักษามาตรฐานการศึกษาให้เท่าเทียมกัน

สังัด อุทรานันท์ (2530 : 198 – 199) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนนั้นเป็น สิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการนิเทศการศึกษา ซึ่งเหมาะสมในเชิงการบริหารยุคโลกาภิวัตน์ การนิเทศมีความเหมาะสมอย่างหนึ่ง แต่ไม่ใช่เหมาะสมที่สุด เพราะเครื่องมือและเทคโนโลยี ที่มีประสิทธิภาพเยี่ยมที่สุดกับสภาพปัจจุบัน ด้วยเหตุผลคือ

1. ศึกษาพิเศษโดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองต่อความต้องการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง
2. สภาพปัจจุบันและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งแตกต่างกัน จึงเป็นการยากที่จะรู้ปัญหาและความต้องการแท้จริงของโรงเรียน การตอบสนองจึงเป็นไปได้ยาก
3. ในสภาพปัจจุบัน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถเพียงพอ บางคนมีความชำนาญเฉพาะวิชาอีกด้วย จึงสมควรใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการและวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ ซึ่งจะเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการนิเทศการศึกษา ซึ่งเหมาะสมในเชิงการบริหารยุคโลกาภิวัตน์ การนิเทศมีความเหมาะสมอย่างหนึ่ง แต่ไม่ใช่เหมาะสมที่สุด เพราะเครื่องมือและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเยี่ยมที่สุดกับสภาพปัจจุบัน อีกทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องเปิดใจยอมรับการนิเทศทั้ง 2 ฝ่าย จึงจำทำให้การนิเทศภายในประสบผลสำเร็จ

4. จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

อดัมและดิกกี (Adams and Dickey. 1966 : 18) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า

1. เพื่อช่วยให้ครูค้นหา และรู้จักวิธีการทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักแยกแยะ วิเคราะห์ปัญหาตนเอง โดยช่วยให้ครูรู้ว่าอะไรเป็นปัญหาที่ต้องเผชิญอยู่และแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร

3. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงในอาชีพ
4. เพื่อช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้
5. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียนและให้การสนับสนุนโรงเรียน
6. ช่วยให้ครูเข้าใจถึงปรัชญาและความต้องการทางการศึกษา

สัจด์ อุทรานันท์ ได้ให้ความเห็นถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า

1. เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพสูงขึ้น กล่าวคือมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น
2. เพื่อพัฒนางานให้ดีขึ้น กล่าวคือ เมื่อเกิดการนิเทศแล้ว มีปัญหาการปฏิบัติงานน้อยที่สุด และผลงานที่ได้รับต้องมีคุณภาพสูงสุด
3. เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หมายถึง การนิเทศต้องประสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ลดความขัดแย้งให้เหลือน้อยที่สุด
4. เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากรนั้นคือ เป็นการสร้างความมั่นใจ ความสุขและกำลังใจในการทำงานนั่นเอง

เมื่อพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาแล้ว พบว่า เป็นกระบวนการทำงาน ที่มุ่งสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่งจะยังสู่เป้าหมายสุดท้ายคือ ผู้เรียนมีคุณภาพดังจุดมุ่งหมายของการศึกษาและในขณะเดียวกันการนิเทศการศึกษาต้องพิจารณาในเรื่องการพัฒนากลุ่มผู้ร่วมงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูให้มีความรู้ ความสามารถ ความมั่นใจ มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน กระบวนการทำงานเป็นไปในลักษณะที่ก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์อันดีปราศจากความขัดแย้ง

ชูลี ผลว่า (2540 : 16 – 17) จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน มีดังนี้

1. เพื่อป้องกันแก้ปัญหาการบริหารการเรียนการสอน
2. เพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาการบริหารและการเรียนการสอน
3. เพื่อค้นหาและพัฒนาศักยภาพในการเรียนการสอนของครู
4. เพื่อเป็นการประสานงาน และประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ข : 7 – 8) ได้กำหนด
จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาในโรงเรียนในความ
รับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อแก้ปัญหาให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ครูผู้สอน
และบุคลากรในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการ
ดำเนินงานจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ใน
หลักสูตร และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
3. เพื่อพัฒนาวัฒนธรรม และเทคโนโลยี รูปแบบการเรียนการสอนและการ
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาหลักสูตร
สื่อการเรียนการสอน ตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาหลักสูตรสื่อการเรียนการ
สอน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ ให้มีความรู้และสภาวะ อันจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนและ
สามารถแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้น จากการดำเนินการดังกล่าวได้ รวมทั้งให้ขวัญกำลังใจ
ในการดำเนินการ ตามบทบาทหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามนโยบายสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
5. เพื่อให้คำปรึกษา และประสานงานทางวิชาการแก่สำนักงาน
คณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด / กรุงเทพฯ
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ และโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศ
6. เพื่อประสานงานให้ความร่วมมือกับสำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ดำเนิน โครงการและงานพัฒนาต่าง ๆ ที่
กระทรวง และกรมมอบหมายไปยังศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ

จากความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมาย
ของการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานเพื่อมุ่งไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพการสอน
ของครูซึ่งยังผลสู่เป้าหมายสุดท้ายคือ ผู้เรียนมีคุณภาพสมดัง จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา
และในขณะเดียวกันการนิเทศการศึกษา ต้องพิจารณาในเรื่องการพัฒนากลุ่มคน ผู้ร่วมงาน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู ให้ความรู้ ความสามารถ ความมั่นใจ มีขวัญ มีกำลังใจ ในการทำงาน กระบวนการทำงานมีลักษณะที่ก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์อันดี ปราศจากความขัดแย้ง

5. ขอบข่ายงานนิเทศการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ข : 53)

รายงานฯ โดยทั่วไปและในโครงการการนิเทศภายใน โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แบ่งงานการนิเทศเป็น 6 งาน ตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจากการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานนิเทศของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด พบว่า การนิเทศโรงเรียนโดยทั่วไป ยังไม่ส่งผลให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนให้ดีขึ้นได้ เพราะการนิเทศมุ่งเน้นไปที่ภารกิจของการบริหาร โรงเรียนมากกว่าการสอน ดังนั้น โครงการนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาจึงพัฒนาแนวคิดในการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียน มุ่งเน้นการพัฒนาครูให้สามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้นได้ โดยคาดหวังว่า เมื่อโรงเรียนสามารถพัฒนาระบบนิเทศอย่างถาวรขึ้นภายในโรงเรียนได้แล้ว โรงเรียนจะประสบผลสำเร็จในการบริหารและการใช้หลักสูตรประถมศึกษา หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปัจจุบันมุ่งเน้นการนิเทศการสอนของครู จึงได้นำแนวคิดของ กลิคแมน (Glickman. 1990 : 37) ที่จัดขอบข่ายงานนิเทศของโรงเรียนไว้ 5 งานมาใช้ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง (Direct Assistance)
2. การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ (Staff Development)
3. การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม (Group Development)
4. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในห้องเรียน (Action Research)

จากขอบข่ายของการนิเทศการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ขอบข่ายงานนิเทศภายในของโรงเรียน มี 5 กรอบงาน ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง (Direct Assistance)
2. การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ (Staff Development)
3. การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม (Group Development)

4. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในห้องเรียน (Action Research)

6. หลักการนิเทศการศึกษา

งานนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนและจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างการประสานสัมพันธ์และสร้างเสริมขวัญ กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ในการที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีหลักการในการดำเนินงาน เพราะเป็นการดำเนินงานที่ประกอบด้วยหลักการ เหตุผล มีหลักการ ข้อเท็จจริงพื้นฐาน หรือความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับ สามารถที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ กำหนดแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้งานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หลักการนิเทศการศึกษา จึงเป็นแนวทางช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ปฏิบัติภารกิจได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ ได้มีนักศึกษากล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาไว้สำคัญดังนี้

ชาติ มณีสรี (2535 : 31 – 32) ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานของการนิเทศการศึกษาไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การนิเทศ เป็นการช่วยเหลือกระตุ้น ประสานงาน และแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครู ซึ่งอาจทำได้โดยจัดให้มีฝ่ายอบรมด้านวิชาชีพเพื่อให้ทราบถึงหลักการ วิธีการสอนทั่วไป พัฒนาหลักวิชาความรู้ ใช้เทคนิควิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ ให้มีความเชื่อมั่นในการสอน ให้มีประสบการณ์ในการใช้อุปกรณ์ พัฒนาเจตคติในการทำงานให้อยู่ในเกณฑ์ดี และปรับปรุง แบบประมวลการเรียนการสอนโครงการสอน ทั้งจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร อันเป็นกิจกรรมหนึ่งในการสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน จัดทำวัสดุอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ทั้งที่หาได้ในโรงเรียนและในท้องถิ่น ให้เข้าใจเทคนิคการประเมินผล และช่วยให้มีประสบการณ์ในการเตรียมเครื่องมือประเมินผลชนิดต่าง ๆ สรุปผลการวัดและช่วยเหลือเด็กที่เรียนล่าช้า

2. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานประชาธิปไตย การนิเทศต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ครูได้แสดงความสามารถเพื่อปรับปรุงการเรียนของเด็กให้ดีขึ้นเปิดโอกาสให้ครูได้คิดและมีการกระตุ้นให้ครูมีความคิดริเริ่มโดยการมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย การนิเทศช่วยให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่าง โรงเรียน และผู้นิเทศ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน

3. เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ การนิเทศเป็นการสร้างบรรยากาศให้ครูกิดหาวิธีทำงานแบบใหม่ และสร้างสรรค์ หากเขามีความรู้สึกมั่นคงพอ การนิเทศต้องปล่อยให้ครูกิดสร้างสรรค์ตามสติปัญญาของแต่ละคน

4. การนิเทศเพื่อปรับปรุงหลักสูตร เป็นงานที่เกี่ยวข้องกันและถือว่าการนิเทศเกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ การใช้แหล่งทรัพยากร ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. การนิเทศ คือการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และยอมรับนับถือบุคคลอื่นเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น ตรงไปตรงมาและหาโอกาสร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อมิตรไมตรี

6. การนิเทศมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญและกำลังใจของครูให้สูงขึ้นช่วยให้การเรียนการสอนดีตามไปด้วย

7. การนิเทศมุ่งจัดช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท การเร่งเร้าให้ครูให้สำรวจการใช้แหล่งทรัพยากรในชนบท เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด และเป็นการพัฒนาชนบทอีกทางหนึ่งด้วย

บริกซ์ และจัสต์แมน (Briggs and Justman. 1982 : 14) ได้ให้ หลักการนิเทศการศึกษา 14 ข้อ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย
2. การนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการเสริมสร้าง และเป็นการสร้างสรรค์
3. การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องอยู่กับการรวมแหล่งวิทยาการเข้าเป็นกลุ่มมากกว่าที่จะแบ่งผู้นิเทศออกเป็นรายบุคคล
4. การนิเทศการศึกษาควรจะต้องอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่าที่จะเน้นในความสัมพันธ์ส่วนบุคคล
5. การนิเทศการศึกษาจะต้องหาทางส่งเสริมความเจริญของงามและพัฒนาคู โดยเฉพาะในเรื่องความถนัดของแต่ละบุคคล
6. จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษา คือ หาหนทางให้เด็กได้บรรลุตามความมุ่งหมายการศึกษา
7. การนิเทศการศึกษา จะต้องเกี่ยวข้องอยู่กับการส่งเสริมความรู้สึกรอบอุ่นแก่ครู และสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างหมู่คณะ
8. การนิเทศการศึกษาควรเริ่มต้นจากสภาพปัจจุบัน ที่กำลังเผชิญอยู่
9. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้า และความ

พยายามของครูให้สูงขึ้น

10. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการส่งเสริม และปรับปรุงสมรรถภาพ
วิสัยทัศน์ ทักษะ และข้อคิดเห็นของครูให้ถูกต้อง
11. การนิเทศการศึกษาควรเป็นอย่างง่าย ๆ และไม่เป็นพิธี
12. การนิเทศการศึกษาควรใช้เครื่องมือและกลวิธีง่าย ๆ
13. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนหลักการ และเหตุผล
14. การนิเทศการศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และสามารถ
ประเมินผลได้ด้วยตนเอง

วิจิตร (ธีระกุล) วรบางกูร และคณะ (2530 : 2) ได้เสนอหลักการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การจัดการนิเทศการศึกษา จะต้องทราบความต้องการของครู
แล้ววางแผนการนิเทศ เพื่อสนองความต้องการนั้น ๆ
2. การศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของครูและทำความเข้าใจกับปัญหานั้น ๆ
และพิจารณาหาทางแก้ไข
3. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูแล้วนำมาพิจารณา
ร่วมกัน
4. ต้องยอมรับนับถือ และให้ความสำคัญแก่บุคลากรที่ร่วมงานใน
โรงเรียนนั้น ๆ
5. ช่วยประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กร หรือหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง
6. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์และนำมาวิเคราะห์
เพื่อจะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

ชาติ มณีศรี (2522 : 44) กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาว่า

1. การนิเทศการศึกษาเป็นการกระตุ้นเตือน การประสานงานและ
แนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครูโดยทั่วไป
2. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานประชาธิปไตย
3. การนิเทศเป็นขบวนการส่งเสริมสร้างสรรค์
4. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องพันกัน
5. การนิเทศ คือ การสร้างมนุษยสัมพันธ์

6. การนิเทศมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ
7. การนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดช่องว่างระหว่างโรงเรียน และชุมชน โดยเฉพาะในชนบท

จากหลักการนิเทศข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ดังนี้ งานนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนและจุดมุ่งหมาย ที่สำคัญในการพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างการประสานสัมพันธ์และสร้างเสริมขวัญ กำลังใจ แก่ผู้ปฏิบัติงาน ในการที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จนั้นจำเป็นต้องมีหลักการในการดำเนินงาน เพราะเป็นการดำเนินงานที่ประกอบด้วยหลักการ เหตุผล มีหลักการ ข้อเท็จจริงพื้นฐาน หรือความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับ สามารถที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ กำหนดแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้งานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หลักการนิเทศการศึกษาจึงเป็นแนวทางช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาปฏิบัติภารกิจได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ

7. กระบวนการนิเทศการศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นสิ่งจำเป็น มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง การดำเนินการจึงจำเป็นต้องให้เป็นไปตาม ขั้นตอนระบบ ที่เรียกว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนควบคู่ไปกับการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ โดยอาศัยบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียนร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 8) ที่มีการ

ดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มี 4 ขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
- ขั้นที่ 2 การวางแผน
- ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ
- ขั้นที่ 4 การประเมินผล

บุญเลิศ แสนศักดิ์ (2535 : 83-84) ได้แสดงความคิดเห็น กระบวนการศึกษานั้นควรมีดังนี้คือ

1. กระบวนการค้นหาปัญหาและความต้องการในการนิเทศ ก่อนที่ศึกษา นิเทศก็จะลงมือวางแผนการนิเทศ จะต้องหาหรือข้อมูลทางการศึกษาของ โรงเรียนอาทิ จำนวน นักเรียน จำนวนครู สถิติการตกซ้ำชั้น อุปสรรคทางการศึกษา สื่อการเรียนการสอน ตลอดจน อุปสรรคของการเรียนการสอนของครูและนักเรียน รวมถึงความต้องการของครูที่จะให้ผู้นิเทศ ช่วยเหลือหรือรับการนิเทศทางด้านใดบ้าง สิ่งทั้งหลายที่กล่าวมาประกอบเป็นข้อมูล เพื่อเขียน แผนและโครงการ

2. กระบวนการวางแผนการนิเทศ เมื่อผู้นิเทศก็ได้ข้อมูล อุปสรรคปัญหาและ ความต้องการของครู ตามกระบวนการที่ 1 แล้ว นำมาเขียนแผนและ โครงการเพื่อเป็นแนวทาง การปฏิบัติต่อไป

3. กระบวนการนำกลยุทธ์และวิธีการนิเทศ ผู้นิเทศก็จะทำการนิเทศให้มี ประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องมีความรู้ วิธีการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศและเทคนิคการนิเทศ ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับอุปสรรค ปัญหา และความต้องการของครู ถ้าทำงานโดยไม่มีสิ่งที่กล่าว มาแล้ว การนิเทศย่อมขาดคุณภาพ การนิเทศจำเป็นจะต้องมีการเตรียมสิ่งเหล่านี้ให้พร้อม ก่อนดำเนินการนิเทศทุกครั้ง

4. กระบวนการปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหาร และผู้รับการนิเทศ ร่วมมือปฏิบัติงาน ด้วยกัน แบบกลุ่มสัมพันธ์ ผู้บริหารสนับสนุนทุกด้าน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติตาม ข้อตกลงในที่ประชุมวางแผนไว้ โดยนำกลยุทธ์กิจกรรมและเทคนิคต่าง ๆ มาใช้

5. กระบวนการติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการต่อเนื่องกับกระบวนการ ปฏิบัติการนิเทศ เพื่อต้องการทราบว่า การปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้บรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง จะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นอย่างไร การประเมินผลควร ดำเนินการเป็นขั้นตอนและทำเป็นระยะ ๆ ขณะที่นิเทศติดตามผลดำเนินการประเมินไปด้วย เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง จะทำให้การนิเทศได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541ข : 54-59) การนิเทศ การศึกษา เพื่อพัฒนาครู มีขั้นตอนและกระบวนการดังนี้

1. การประเมินความจำเป็นในการพัฒนา หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล ที่แสดงสภาพปัจจุบันของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วมาพิจารณากับข้อมูล ที่แสดง ภาพปลายทางหรือสภาพความสำเร็จของงาน ถ้าข้อมูลแสดงสภาพปัจจุบัน สอดคล้องกับข้อมูล ที่แสดงความสำเร็จของงาน หรือดีกว่าหรือสูงกว่า แสดงว่า ความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ไม่มีแต่ต้องมีการเพิ่มความคาดหวังให้พัฒนาต่อไป แต่ถ้าข้อแสดงภาพปัจจุบันไม่สอดคล้อง

กับข้อมูล แสดงภาพสำเร็จของงานหรือดีกว่า ก็แสดงว่า มีความต้องการจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคำเนินการ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 กำหนดสิ่งที่ประเมินและองค์ประกอบที่จะประเมิน
- 1.2 กำหนดภาพความสำเร็จและเกณฑ์การประเมิน
- 1.3 กำหนดแหล่งข้อมูล
- 1.4 กำหนดวิธีการ เครื่องมือและเวลาที่รวบรวมข้อมูล
- 1.5 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.6 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.7 วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำสารสนเทศ
- 1.8 พิจารณาเปรียบเทียบสารสนเทศ แสดงภาพปัจจุบันกับภาพ

ความสำเร็จของงานหรือภาพปลายทาง โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เป็น เครื่องมือในการพิจารณาว่า มีความจำเป็นที่จะปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาอีกต่อไปได้ หรือไม่

- 1.9 เขียนข้อความที่แสดงสภาพที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาให้ดีขึ้น
- 1.10 เรียงลำดับความต้องการความจำเป็นที่จะพัฒนาและนำเสนอ

ให้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงเสมอ

2. วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา หมายถึง การวิเคราะห์ผลหรือข้อมูลที่ได้จากการประเมินและองค์ประกอบที่ส่งผลต่อสภาพความสำเร็จของงาน เพื่อประโยชน์ในการกำหนดจุดที่จะพัฒนาและการประเมินแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา การเลือกจุดที่จะพัฒนาให้เหมาะสม ทำการนิเทศของ โรงเรียนมี โอกาสและประสบความสำเร็จได้ จุดที่จะพัฒนาอาจพิจารณา ในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

- 2.1 ความรู้, ความสามารถในการปฏิบัติงาน
- 2.2 เจตคติต่อวิชาชีพ
- 2.3 ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 2.4 ความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนานักเรียน

3. การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา เป็นการพิจารณาทางเลือก ยุทธศาสตร์ที่จะใช้ในการปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาให้มีความเป็นไปได้ หรือมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จมากที่สุด โดยคำนึงถึงจุดที่จะพัฒนา หรือข้อจำกัดของหน่วยงาน การหาทางเลือกในการพัฒนา มีขั้นตอนดังนี้

- 3.1 รวบรวมข้อมูลแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ ในการพัฒนา
- 3.2 พิจารณาแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ ในการพัฒนา
- 3.3 พิจารณาข้อดี ข้อเสีย ของแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้
- 3.4 เลือกแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมที่สุด ที่จะบรรลุตาม

ความต้องการ

4. การลงมือปฏิบัติ เป็นการนำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้มาลำดับ ขั้นตอน การดำเนินการและกำหนดสิ่งสนับสนุน ในการดำเนินการ ตามขั้นตอนดังนี้

- 4.1 กำหนดรายละเอียด ขั้นตอนการดำเนินการ
- 4.2 กำหนดสิ่งสนับสนุนในการดำเนินการ ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น
- 4.3 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ
- 4.4 วางแผนติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 4.5 จัดทำแผนนิเทศของโรงเรียน
- 4.6 ประชุมชี้แจงและมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของผู้นิเทศก์
- 4.7 ผู้นิเทศก์จัดทำปฏิทินนิเทศและประสานปฏิทินนิเทศกับผู้ที่มีส่วน

เกี่ยวข้อง

ที่กำหนดไว้

- 4.8 ผู้นิเทศก์จัดกิจกรรมนิเทศตามแผนนิเทศที่ได้รับมอบหมายตามปฏิทิน
- 4.9 ผู้นิเทศก์บันทึกการนิเทศและผลการนิเทศ ตามกิจกรรมที่ได้รับ

มอบหมายอัตรายางานผลการนิเทศให้ผู้บริหาร โรงเรียนทราบ

5. การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข เป็นการรวบรวมข้อมูลด้าน การดำเนินการนิเทศและผลที่ได้รับระหว่างการดำเนินการ และเมื่อเสร็จสิ้นตามการดำเนินการตาม แผนนิเทศ ข้อมูลที่ได้นำมาเปรียบเทียบกับสภาพความสำเร็จของแผนการนิเทศ หากพบว่าไม่ เป็นไปตามสภาพความสำเร็จที่กำหนดไว้ ต้องพิจารณาว่าบกพร่องตรงไหน อย่างไรและหาวิธี พัฒนาให้ดีขึ้น หรือหากพบว่า การดำเนินการตามแผนนิเทศบรรลุผล ที่คาดหวังไว้ อย่างไร และหาวิธีพัฒนา ให้ดีขึ้น หรือหากพบว่า การดำเนินการตามแผนนิเทศบรรลุผลที่คาดหวังไว้ แต่การดำเนินการพบว่า มีวิธีการที่ดีกว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่า ก็อาจพิจารณาปรับปรุงให้ดีขึ้น ได้อีก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ก : 7-8) รายงานว่า
กระบวนการการนิเทศการศึกษามี 5 ขั้นตอน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กระบวนการนิเทศการศึกษา

ขั้นตอน	แนวดำเนินการ	ข้อมูลการดำเนินการนิเทศ
1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ของปัญหาและความ ต้องการพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาข้อมูลของผู้รับการนิเทศ ในความรับผิดชอบ - การศึกษาการปฏิบัติตามจริง - การศึกษาโดยใช้เครื่องมือ เช่น แบบสำรวจ แบบสอบถาม การ ประเมินตนเองฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลพื้นฐาน เช่นประวัติการ ทำงาน บุคลิกภาพ ความสามารถ - ข้อมูลการปฏิบัติงาน ความสามารถในการสอน การใช้สื่อและการจัดทำสื่อ
2. การวางแผนและ กำหนดทางเลือก	<ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาความสัมพันธ์ของจุด พัฒนากับการนิเทศ จุดพัฒนา สอดคล้องกับปัญหาโดยรวม/ เฉพาะที่ เทคนิคที่นำมาใช้ ทรัพยากรที่มีศักยภาพของ ผู้นิเทศก์ - กำหนดทางเลือก - วางแผนร่วมกับผู้รับการ นิเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> - เทคนิค/วิธีการ สื่อเครื่องมือ หรือนวัตกรรมในการนิเทศ - แผนการนิเทศ
3. การสร้างเครื่องมือและ พัฒนาวิธีการ	<ul style="list-style-type: none"> - แสวงหาเครื่องมือ สื่อตามที่วาง แผนไว้ โดยจัดหา จัดทำตามความ เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อ เครื่องมือสอดคล้องกับวิธี การนิเทศ/วิวัฒนาการ นวัตกรรมการนิเทศ
4. ปฏิบัติการนิเทศ	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 	<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินการพัฒนาผลการ พัฒนาของผู้รับการนิเทศ

ขั้นตอน	แนวดำเนินการ	ข้อมูลการดำเนินการนิเทศ
5. การประเมินผลและการ รายงานผล	ศึกษาการเปลี่ยนแปลง/การ พัฒนาของผู้รับการนิเทศ เช่น ศึกษาผลงาน การใช้เครื่องมือ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สรุปและรายงานผล	การรายงานผล การเผยแพร่ผล งาน การมีข้อมูลในการพัฒนา ต่อไป

จากกระบวนการนิเทศข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศเป็น
กระบวนการที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

ขั้นที่ 2 การวางแผน

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ

ขั้นที่ 4 การประเมินผล

การนิเทศ 100%

1. ความหมายของการนิเทศ 100%

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542ก : 5-7) รายงาน
เกี่ยวกับการนิเทศ 100% ไว้ดังนี้

การนิเทศ 100% คือ การนิเทศอย่างทั่วถึง การนิเทศอย่างต่อเนื่องและการนิเทศ
อย่างมีคุณภาพ

ความทั่วถึง คือ การที่โรงเรียนทุกโรงเรียนได้รับการนิเทศ

ความต่อเนื่อง คือ การที่ผู้นิเทศกำหนดจุดพัฒนา โรงเรียนและปฏิบัติงานร่วม
กัน จนบรรลุเป้าหมายเป็นระยะ ๆ

มีคุณภาพ คือ การนำเทคนิค วิธีการ นวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ ในการปฏิบัติงาน
นิเทศอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาจุดต่าง ๆ ได้ตามเป้าหมาย

จากการนิเทศ 100 % ข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การนิเทศ 100 % เป็นการนิเทศ
3 ด้าน คือ การนิเทศอย่างทั่วถึง การนิเทศอย่างต่อเนื่องและการนิเทศอย่างมีคุณภาพ 100 %

2. หลักการปฏิบัติการณ์เทศ 100%

- 2.1 คุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นได้ จะต้องประกอบไปด้วยกระบวนการสำคัญ 3 ประการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศการศึกษา
- 2.2 ผู้บริหารทุกระดับ ถือเป็นภาระกิจและหน้าที่ในการปฏิบัติและสนับสนุน ให้มีการนิเทศการศึกษา
- 2.3 บุคลากรทุกฝ่าย ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ
- 2.4 ผู้นิเทศมีเขตพื้นที่ปฏิบัติการรับผิดชอบชัดเจน สามารถช่วยเหลือโรงเรียน ได้อย่างเบ็ดเสร็จ (One stop service) และการนำเทคนิค วิธีการ นวัตกรรมใหม่ ๆ สู่อุปกรณ์ปฏิบัติ
- 2.5 โรงเรียนทุกโรง ได้รับการดูแลและเอาใจใส่ ช่วยเหลืออย่างทั่วถึงต่อเนื่อง และพัฒนาขระดับตลอดเวลา
- 2.6 ผู้ปฏิบัติมีแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ทุกคน

จากหลักการปฏิบัติการณ์เทศ 100 % ข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า หลักการปฏิบัติการณ์เทศ 100 % น่าจะหมายถึง กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศ การศึกษา ซึ่งจะถูกพัฒนาโดยกระบวนการนิเทศ 100 % คือ การนิเทศอย่างทั่วถึง การนิเทศ อย่างต่อเนื่องและการนิเทศอย่างมีคุณภาพ 100 %

3. ความคาดหวังและผลการดำเนินงาน

- 3.1 โรงเรียนทุกโรงได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
- 3.2 ครูและบุคลากร เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอนเนื้อหา ความจำเป็น การสอน ให้เกิดการเรียนรู้
- 3.3 นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพ

จากความคาดหวังและผลการดำเนินการนิเทศ 100 % ข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังงานนิเทศ จึงจะประสบผลสำเร็จ

4. แนวดำเนินการนิเทศ 100%

คณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แจงนโยบาย
2. จัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. ติดตามและประเมินผล

สำนักงานการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ศึกษาวิเคราะห์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จัดแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบ
2. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ดูแล ติดตาม ควบคุมทั้งระบบ
3. จัดทำข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาความต้องการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
4. ประสานงานแก้ไขปัญหาและพัฒนาระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
5. ติดตามประเมินผลงาน โครงการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
6. นิเทศการพัฒนาการเรียนการสอนและส่งเสริมการนิเทศภายใน
7. รายงานการดำเนินงานพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
8. จัดทำแฟ้มสะสมงานในพื้นที่รับผิดชอบ

โรงเรียน

โรงเรียนได้รับการนิเทศอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง เป็นระบบมีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ก : 60-62)

กำหนดแนวดำเนินการนิเทศ 100% ของหน่วยงานในสังกัด ดังนี้

1. การจัดพื้นที่รับผิดชอบในการปฏิบัติการนิเทศ 100%
 - 1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จัดทำพื้นที่เขตปฏิบัติการหรือสายปฏิบัติการ
 - 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จัดทำพื้นที่เป็นเขตปฏิบัติการหรือสายปฏิบัติการเป็นฐานประมาณ
 - 1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จัดพื้นที่เป็นเขตปฏิบัติการ หรือสายปฏิบัติการ โดยใช้จำนวนโรงเรียนเป็นฐาน หรืออาจใช้กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนเป็นฐาน

2. บุคลากร

- 2.1 ผู้บริหารทุกระดับ
- 2.2 หัวหน้าศึกษานิเทศก์ คณะศึกษานิเทศก์ทุกระดับ
- 2.3 หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน ผู้เกี่ยวข้อง
- 2.4 บุคลากรทางการศึกษา เช่น ประธานกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหาร โรงเรียน

ครูวิชาการ

3. ภาระงานของผู้นิเทศก์

3.1 การจัดทำเพิ่มข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้รับการนิเทศ

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดจุดพัฒนา

3.3 การพัฒนานวัตกรรมและการแสวงหานวัตกรรม เพื่อการนิเทศ

3.4 การประสานงานทุกฝ่าย ทุกระดับที่เกี่ยวข้อง

3.5 การจัดทำแผนการนิเทศ

3.6 การนิเทศพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดพัฒนาของผู้รับการนิเทศ

3.7 นิเทศติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามนโยบาย

3.8 การจัดทำรายงานการนิเทศ

3.9 การจัดทำเพิ่มสะสมงานและเผยแพร่ผลงาน

4. การปฏิบัติการนิเทศ

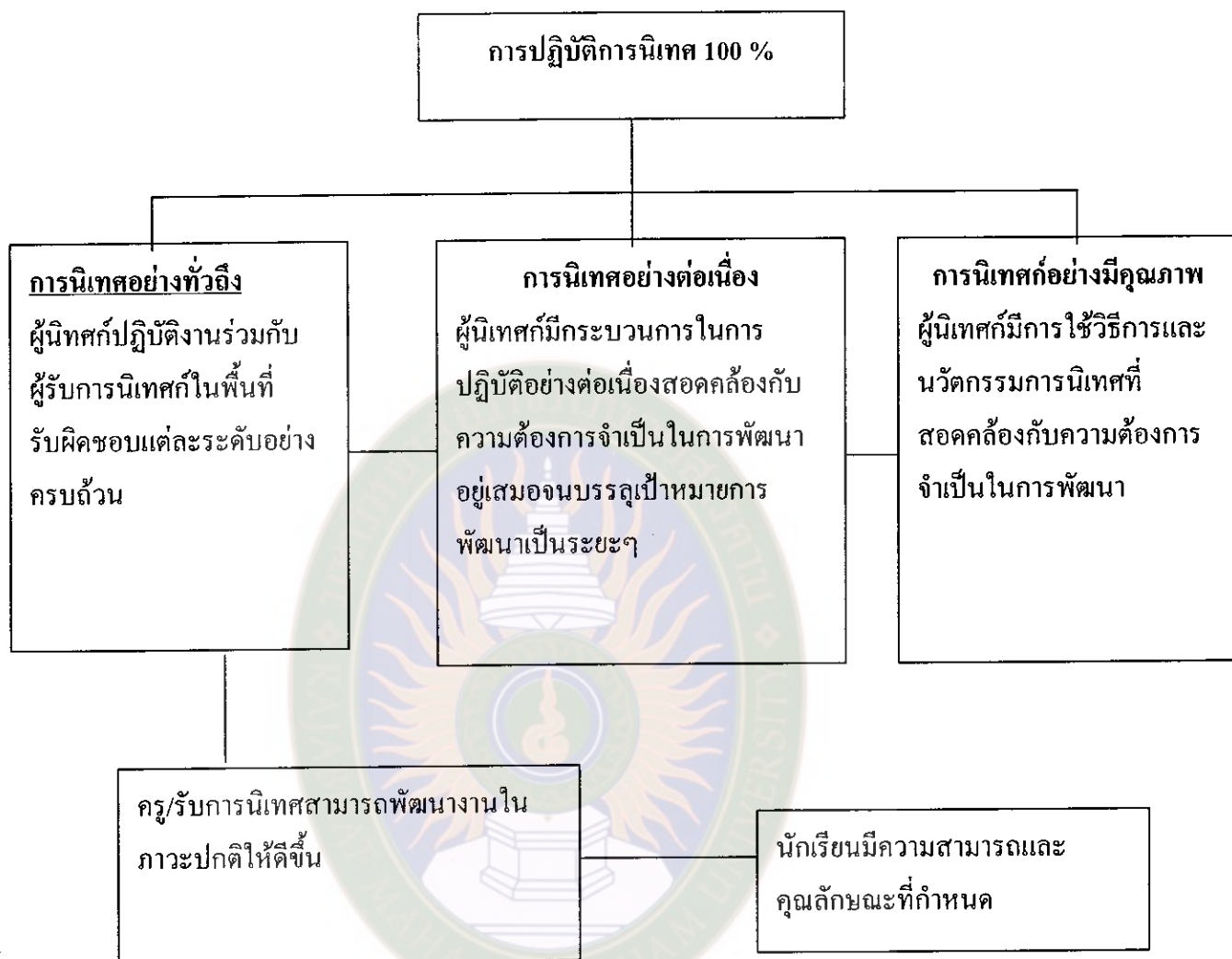
จากแนวคำเนนการดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ก : 23) ได้กำหนดแนวปฏิบัติที่แสดงการนิเทศ 100% ไว้ 3 ประเด็น คือ

4.1 การนิเทศอย่างทั่วถึง

4.2 การนิเทศอย่างต่อเนื่อง

4.3 การนิเทศอย่างมีคุณภาพ

ดังแสดงแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงการปฏิบัติการณ์เทศ 100%
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จากแนวดำเนินนิเทศ 100 % ข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ในการดำเนินการ
นิเทศ 100 % น่าจะมี 3 ขั้นตอน สำหรับทุกหน่วยงาน คือ

1. แจงนโยบาย
2. จัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. ติดตามและประเมินผล

4.1 การนิเทศอย่างทั่วถึง

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นิเทศติดตามผลและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทุกแห่งตามวาระที่กำหนด
2. สำนักงานการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 นิเทศ ติดตามผลและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ /กิ่งอำเภอ ทุกแห่งตามวาระที่กำหนด
3. โรงเรียนมีการนิเทศภายในห้องเรียน มีการนิเทศและสนับสนุนการพัฒนาจากผู้บริหาร โรงเรียนทุกห้องเรียน

ข้อมูลแสดงถึงการนิเทศอย่างทั่วถึง

1. มีแผนปฏิบัติการนิเทศ
2. สภาพของสำนักงาน / โรงเรียน
3. บุคลากรในสำนักงาน / โรงเรียน
4. ผลงานของสำนักงาน / โรงเรียน
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
6. โครงการ/กิจกรรมสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงาน / โรงเรียน
7. การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร/หน่วยงานอื่น

จากการดำเนินการนิเทศอย่างทั่วถึง ข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ทุกฝ่าย ทุกหน่วยงานตั้งแต่ระดับ นโยบาย จะต้องดำเนินงานให้เกิด 7 ประการ ดังนี้

1. มีแผนปฏิบัติการนิเทศ
2. สภาพของสำนักงาน / โรงเรียน
3. บุคลากรในสำนักงาน / โรงเรียน
4. ผลงานของสำนักงาน / โรงเรียน
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
6. โครงการ/กิจกรรมสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงาน / โรงเรียน
7. การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร/หน่วยงานอื่น

4.2 การนิเทศอย่างต่อเนื่อง

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ และโรงเรียน ตามความต้องการจำเป็นสนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร แนวคิด นวัตกรรมต่าง ๆ และร่วมปฏิบัติการตามที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนด

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ร่วมแสวงหาและพัฒนาจุดเด่น/จุดด้อย ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ และ โรงเรียนตามความต้องการจำเป็นสนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร แนวคิด นวัตกรรมต่าง ๆ ตลอดจนร่วมปฏิบัติงานตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ต้องการ

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 แสวงหาจุดเด่น / จุดด้อยของโรงเรียนในความรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา โดยใช้ข้อมูลข่าวสาร แนวคิด นวัตกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนบรรลุเป้าหมายในเรื่องนั้น ๆ

4. โรงเรียนนิเทศภายในโรงเรียน กำหนดจุดพัฒนาของโรงเรียน บุคลากร ในโรงเรียนร่วมพัฒนาตามเป้าหมาย โดยรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน และประสานการปฏิบัติงานร่วมกับสำนักงานการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อแสวงหาเทคนิค วิธีการ นวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนา

ข้อมูลแสดงคุณภาพของการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

1. จุดเด่น / จุดด้อยของสำนักงาน/โรงเรียน
2. จุดพัฒนาของสำนักงาน/โรงเรียน ในความรับผิดชอบ
3. ข้อมูลความต้องการทางวิชาการ
4. เทคนิค วิธีการ นวัตกรรม ที่สอดคล้องกับจุดพัฒนาที่เกี่ยวข้อง
5. แผนการนิเทศ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน
6. วิธีปฏิบัติงานร่วมกันตามแผนระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

จากการดำเนินนิเทศอย่างต่อเนื่อง ข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ทุกฝ่าย ทุกหน่วยงานตั้งแต่ระดับนโยบาย จะต้องดำเนินงานให้เกิด 6 ประการ ดังนี้

1. จุดเด่น / จุดด้อยของสำนักงาน/โรงเรียน
2. จุดพัฒนาของสำนักงาน/โรงเรียน ในความรับผิดชอบ

3. ข้อมูลความต้องการทางวิชาการ
4. เทคนิค วิธีการ นวัตกรรม ที่สอดคล้องกับจุดพัฒนาที่เกี่ยวข้อง
5. แผนการนิเทศ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน
6. วิธีปฏิบัติงานร่วมกันตามแผนระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

4.3 การนิเทศอย่างมีคุณภาพ

เน้นคุณภาพของการปฏิบัติงานนิเทศและผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานนิเทศข้อมูล
แสดงการนิเทศอย่างมีคุณภาพ

1. เทคนิค วิธีการ นวัตกรรม ที่นำมาใช้แล้วได้ผล
2. การรายงาน การแสดงผลงาน การเผยแพร่ผลงาน
3. การปฏิบัติงานเป็นคณะและเป็นระบบ
4. บันทึกการนิเทศซึ่งแสดงการปฏิบัติงานของผู้นิเทศก์และการดำเนินการ
ของผู้รับการนิเทศ
5. ข้อมูลแสดงถึงความก้าวหน้า การพัฒนาบุคลากร โรงเรียน/สำนักงาน
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ข้อมูลแสดงผลการเรียนรู้ของ
นักเรียน
7. นวัตกรรมการเรียนการสอน
8. เพิ่มข้อมูลนักเรียนครู ผู้นิเทศก์ ฯลฯ
9. เพิ่มสะสมงานของนักเรียน ครู ผู้นิเทศก์ ฯลฯ
10. คุณภาพโดยรวมของสำนักงานการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม

เขต 2 โรงเรียนแต่ละแห่ง

การนิเทศ 100% สนับสนุนการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ
ให้ปฏิบัติการนิเทศเต็มศักยภาพ ทั้งจากการนิเทศภายนอกและภายใน โรงเรียน เพื่อส่งเสริมคุณ
ภาพ การศึกษา มีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบมีคุณภาพ ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง
จากการดำเนินนิเทศอย่างมีคุณภาพ ข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ทุกฝ่ายทุกหน่วย
งาน ตั้งแต่ระดับ นโยบาย จะต้องดำเนินงานให้เกิด 10 ประการ ดังนี้

1. เทคนิค วิธีการ นวัตกรรม ที่นำมาใช้แล้วได้ผล
2. การรายงาน การแสดงผลงาน การเผยแพร่ผลงาน
3. การปฏิบัติงานเป็นคณะและเป็นระบบ

4. บันทึกการนิเทศ ซึ่งแสดงการปฏิบัติงานของผู้นิเทศก์และการดำเนินการของผู้รับการนิเทศ

5. ข้อมูลแสดงถึงความก้าวหน้า การพัฒนาบุคลากร โรงเรียน/สำนักงาน

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ข้อมูลแสดงผลการเรียนรู้ของนักเรียน

7. นวัตกรรมการเรียนการสอน

8. เพิ่มข้อมูลนักเรียนครู ผู้นิเทศก์ ฯลฯ

9. เพิ่มผลงานของนักเรียน ครู ผู้นิเทศก์ ฯลฯ

10. คุณภาพโดยรวมของสำนักงานการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โรงเรียนแต่ละแห่ง

5. จุดเน้นของการนิเทศ 100%

1. นักเรียนมีคุณภาพ คุณภาพการเรียนการสอน ได้รับการพัฒนาทุกระดับ

2. ความร่วมมือของทุกฝ่าย

3. การปฏิบัติการนิเทศเต็มศักยภาพ

4. ลักษณะการนิเทศ 100% ที่ประสบผลสำเร็จมีดังนี้

4.1 การนิเทศโดยการแบ่งเขตการปฏิบัติการ

4.2 การนิเทศที่เน้นการนิเทศภายใน

4.3 การนิเทศโดยใช้แผนเป็นหลัก

4.4 การนิเทศอย่างเป็นระบบ

4.5 การนิเทศโดยใช้เอกสาร

4.6 การนิเทศโดยการจัดอบรมสัมมนา

4.7 การนิเทศโดยการจัดเข้าค่ายทางวิชาการ

4.8 การนิเทศแบบเครือข่าย

4.9 การนิเทศในรูปแบบคณะกรรมการ

4.10 การนิเทศโดยการร่วมพลังสร้างสรรค์

4.11 การนิเทศโดยชมรมพัฒนาวิชาชีพ

การนิเทศ 100% ที่ประสบผลสำเร็จดำเนินการโดยการแบ่งเขตปฏิบัติการ ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 เป็นการแบ่งเขตปฏิบัติการตามโครงสร้าง การบริหารเป็นเขตปฏิบัติการ ระดับเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่ม โรงเรียนและ โรงเรียน

ลักษณะที่ 2 เป็นการแบ่งเขตพื้นที่ตามสภาพปัญหาของโรงเรียน

ส่วนการนิเทศที่ดำเนินการนิเทศที่เน้นการนิเทศภายในประสบผลสำเร็จได้ เฉพาะ การนิเทศมุ่งเน้นการพัฒนาให้โรงเรียนสามารถดำเนินการนิเทศภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการต่อเนื่อง ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลภายนอก ทำให้สามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการ เรียนการสอนได้ตรงกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของตนเองได้

ทางด้านการนิเทศที่ประสบผลสำเร็จที่ใช้เป็นแผนหลักในการนิเทศ ได้ดำเนินการ อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับกระบวนการนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการ ประถม ศึกษาแห่งชาติ ที่ได้เสนอในกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ส่วนในการนิเทศแบบร่วมแรงร่วม ใจการร่วมพลังสร้างสรรค์ ทำให้การนิเทศประสบผลสำเร็จได้ เพราะได้สร้างความตระหนักให้ ความสำคัญของการนิเทศ

การนิเทศแบบเครือข่าย เป็นการนิเทศที่จัดระบบให้เป็นโรงเรียนแกนนำต่าง ๆ ให้ ความช่วยเหลือโรงเรียนในเครือข่าย ตลอดจนกระตุ้นแบบที่มีความชำนาญในการสอนและเกิด การยอมรับซึ่งกันและกัน

จากจุดเน้นการนิเทศ ข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ทุกฝ่าย ทุกหน่วยงานตั้งแต่ ระดับ นโยบาย จะต้องดำเนินงานให้เกิด 11 ประการ ดังนี้

1. การนิเทศโดยการแบ่งเขตปฏิบัติการ
2. การนิเทศที่เน้นการนิเทศภายใน
3. การนิเทศโดยใช้แผนเป็นหลัก
4. การนิเทศอย่างเป็นระบบ
3. การนิเทศโดยใช้เอกสาร
4. การนิเทศโดยการจัดอบรมสัมมนา
5. การนิเทศโดยการจัดเข้าค่ายทางวิชาการ
6. การนิเทศแบบเครือข่าย
7. การนิเทศในรูปแบบคณะกรรมการ
8. การนิเทศโดยการร่วมพลังสร้างสรรค์
9. การนิเทศโดยชมรมพัฒนาวิชาชีพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กวี เพ็งศรี (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา โดยศึกษาสภาพการจัดการนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการจัดการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศจากผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 20 คนและครูผู้สอนจำนวน 155 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ จัดให้มีกระบวนการการนิเทศจัดทำโครงการเพื่อการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อยบุคลากรที่ทำการนิเทศส่วนใหญ่ ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนมีเป็นส่วนใหญ่ที่ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หรือครูวิชาการ ดำเนินการนิเทศ วิธีการนิเทศ หรือกิจกรรมการนิเทศที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ได้แก่จัดให้มีการสังเกตการสอนของครู จัดประชุมครูศึกษานอกสถานที่ เยี่ยมชมหรือดูงาน โรงเรียนอื่น ประชุม เจริญปฏิบัติกร ให้คำแนะนำปรึกษากับครูเป็นรายบุคคล สานิตการสอน จัดหาเอกสารเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครูเชิงวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ เครื่องมือที่ใช้ประกอบการนิเทศ มีอยู่ในเกณฑ์น้อย

กาญจนา ปาลี (2532 : 186) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 257 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ผลจากการศึกษาปรากฏว่าด้านกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมีการจัดโครงสร้างการนิเทศภายใน ซึ่งมีทั้งวิธีนิเทศเป็นรายบุคคลและวิธีนิเทศเป็นรายกลุ่มในการนิเทศเป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่ จะกระทำในรูปของการประชุมเชิงปฏิบัติการ การทัศนศึกษา และการจัดตั้งกลุ่มทำงาน ซึ่งการนิเทศเป็นกลุ่มนี้ จะช่วยลดเวลาที่ใช้ในการนิเทศของผู้นิเทศได้มาก ส่วนการนิเทศเป็นรายบุคคลนั้น ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตการสอนในชั้นเรียน การให้คำปรึกษาหารือและการพบปะเยี่ยมเยียนส่วนใหญ่แล้ววิธีการเหล่านี้ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการเอง

สมจิตร อุดม (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัด จำนวน 177 คน และผู้สอนจำนวน 330 คน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน คือ โครงการนิเทศและการจัด

กิจกรรมการนิเทศ กระบวนการนิเทศ รูปแบบการนิเทศ การใช้เวลาในการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นิเทศ ที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 6 คำน ผลปรากฏว่า ผู้นิเทศมีวุฒิการศึกษาต่างกัน อายุต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในการจัดกิจกรรมการนิเทศพบว่าผู้บริหารจัดกิจกรรม การนิเทศอยู่ในระดับมาก กิจกรรมในแต่ละด้านที่ปฏิบัติในระดับมาก คือการปฐมนิเทศ ส่วนการประชุมสัมมนาทางวิชาการและการสังเกตการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ศิริวัชรี กนิษฐานพวงศ์ (2534 : บทคัดย่อ) การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนรวมรายชั้นตอนอยู่ในระดับ ปานกลาง ปัญหาตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหาร ลำดับแรกรายชั้นอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหาร ลำดับแรกการประเมินผลและรายงาน รองลงมาการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก การสร้างเครื่องมือและการสร้างสื่อและการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ระดับปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ และขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

ทวีชัย คำภักดี (2535 : 108 – 110) ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความต้องการของโรงเรียนมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู อาจารย์มีทัศนคติอยู่ในระดับสูงกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมี
 ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวมและจำแนก
 เป็นรายชั้นตอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ในการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนปรากฏว่า
 ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิติตาสตร์ เวชกามา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการ
 การนิเทศการศึกษาของครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนัก
 งานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2534 พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยาย
 โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ปีการศึกษา
 2534 มีความต้องการนิเทศการศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน
 พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านสื่อการ
 เรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านการจัดกิจกรรมการสอน ด้านหลักสูตรและด้านการวัดผล
 และประเมินผล

สุวรรณ บุญทศ (2541 : บทคัดย่อ) ปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน
 ประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดยโสธรพบว่ามีปัญหาโดยภาพรวม
 อยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหารายด้านปานกลาง เรียงลำดับสูงสุดไปหาต่ำสุด ด้านการ
 สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ด้านปฏิบัติการนิเทศ การวางแผน กำหนดทางเลือก เมื่อ
 พิจารณขนาด โรงเรียนทุกขนาด มีระดับปัญหาแต่ละด้าน และรวมทุกด้าน ระดับปานกลาง
 เปรียบเทียบปัญหา การดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง
 และขนาดเล็ก โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

นิตยา แซ่ริม (2542: บทคัดย่อ) การศึกษาปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนประถม
 ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ผลการค้นคว้าพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม มีปัญหาภาพรวม ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา
 รายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย ดังนี้
 ขั้นตอนการสร้างสื่อเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ รองลงมาคือ ขั้นตอนการประเมินผล
 และรายงานผล ขั้นตอนการวางแผนและกำหนดทางเลือก และขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน
 ปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ เมื่อจำแนกขนาดของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า

การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับปัญหาการนิเทศภายในที่ไม่แตกต่างกัน

ยรรยง สีห์ไตร (2542 : บทคัดย่อ) การเปรียบเทียบความต้องการนิเทศการศึกษาของข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย พบว่า ข้าราชการครูโดยภาพรวมมีความต้องการการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมากเรียงจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านหลักสูตรข้าราชการครูโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความต้องการการนิเทศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่ต่างกัน ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการศึกษาโดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

วิเชียร วงศ์ก้อม (2542 : บทคัดย่อ) การศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในในระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยการเปรียบเทียบการดำเนินการตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนก่อนประถมศึกษาโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมีขนาดต่างกันดำเนินการนิเทศภายในระดับก่อนประถมศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่และกลาง มีการดำเนินการนิเทศภายในมากกว่าผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก

เสถียร เทียงธรรม (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาการนิเทศภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า การปฏิบัติงานนิเทศรวมทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนขนาดเล็ก ระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ขั้นตอนการวางแผนมีระดับมาก ขั้นตอนเตรียมการนิเทศ ขั้นตอนดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง การสรุปการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสุดท้าย ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานนิเทศโดยรวม 3 ขั้นตอน ไม่ต่างกัน แต่มีระดับปฏิบัติงาน 2 ขั้นตอนแตกต่างกัน ที่นัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .01 ขั้นตอนวางแผนการนิเทศและขั้นตอนเตรียมการ

นิเทศโดยผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

จากงานวิจัยในประเทศข้างต้นผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศ ข้างต้นส่วนใหญ่เป็นการนิเทศในจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและยังเหลือในอีกหลายจังหวัดที่ยังไม่มีการวิจัยการนิเทศดังกล่าว หนึ่งในจำนวนนั้น คือ จังหวัดมหาสารคาม ระดับนัยสำคัญส่วนใหญ่ที่ระดับ 0.01และมีการศึกษาเปรียบเทียบโดยภาพรวมและรายด้าน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มาโลน (Malone.1971 : 1233-A) วิจัยเรื่องการปฏิบัติงานนิเทศของครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ควรสนใจให้ความสำคัญ เรื่องการนิเทศ การศึกษามากกว่าด้านอื่น และปัจจุบันครูใหญ่ยังปฏิบัติงานนิเทศน้อยกว่างานอื่น เห็นสอดคล้องทั้งครูใหญ่และครูน้อยว่า การอบรมครูประจำการ และการปฏิบัติหน้าที่นิเทศ ทั่วๆ ไปเป็นวิธีที่ดีที่สุด

เวน (Wayne .1980: 787) ศึกษาการรับรู้บทบาทของการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ ประถมศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบที่มีอันดับสูงสุดคือ หลักสูตรและการสอน การแนะแนว งานบริหาร งานวิชาการและนิเทศภายใน เทคนิคการนิเทศที่ได้ผลดี คือ วิธีเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมร่วมกับคณะครู วิธีที่ได้ผลน้อยคือ วิธีใช้เอกสาร

เอกที (Agthe. 1980 ; 3076 – 3077) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทและหน้าที่ของครูใหญ่และครูในงานวิชาการผลการศึกษาพบว่า ครูใหญ่และครูในงานวิชาการเห็นว่าการปรับปรุงการเรียนการสอนต้องทำเป็นคณะ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ครูใหญ่บริหารงานอื่น ๆ มากเกินไปควรให้ความสำคัญในการนิเทศการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น โครงการสอนของอำเภอมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี มีผลทำให้ครูใหญ่ต้องเปลี่ยนแปลงบทบาท

ทิลahun (Tilahun. 1983 : 1268-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศภายในเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนหึ่งประสงค์ในประเทศที่กำลังพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีประเทศเอธิโอเปีย โดยศึกษาจากครูศึกษานิเทศก์และนักวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า

1. ครู คีษยานิเทศก์และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายใน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ การฝึกอบรม แนะนำการฝึกอบรม รมปฏิบัติงาน การสาธิตการสอนโดยคีษยานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยของครูการเขียนชั้นเรียน และการสังเกตการสอน

2. ครู คีษยานิเทศก์และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนิเทศการศึกษาในลักษณะร่วมมือกันปฏิบัติงาน จะก่อให้เกิดผลดีกว่าการนิเทศการศึกษาในลักษณะการใช้อำนาจ

3. ครู คีษยานิเทศก์และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

บราวน์ (Brown.1984 : 2563-A) ตำรวจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในมลรัฐทางภาคเหนือของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ครูใหญ่ควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนโดยตรง โดยการปฏิบัติงานร่วมกัน ระหว่างครูและนักเรียน ในชั้นเรียน ซึ่งน่าจะดำเนินการอย่างจริงจังเป็นระบบ ต่อเนื่อง สม่าเสมอ

สวีเนย์และคณะ (Sweeney and others.1987:11-13) จากการประชุมประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนแคลิฟอร์เนีย การแก้ปัญหาการปฏิบัติการตามกระบวนการนิเทศ อธิบายว่ากระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร หรือผู้นิเทศต้องเข้าใจระบบ หรือเข้าใจกระบวนการ เข้าใจถึงระดับจิตใจของผู้ร่วมงาน

สโพน (Spohn. 1987: 17-19) ทำการวิจัย เรื่องการปรับปรุงการนิเทศให้ดีขึ้น พบว่าการนิเทศการศึกษาตนเองพุ่มฝึกปรับปรุงทักษะของครูในเรื่องสำคัญ คือ การวางแผน การดูแลเด็ก การประเมินผล การควบคุมความประพฤติ เพื่อจูงใจให้เห็น ข้อบกพร่องในเรื่องของการนิเทศ

แมททอกซ์ (Mattox. 1988: 6061-A) ได้สำรวจความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐฮิลินอยส์สหรัฐอเมริกา พบว่า ความต้องการที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ความต้องการมีความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศและการพัฒนาหลักสูตรแสดงให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการนิเทศภายใน

จากงานวิจัยในต่างประเทศข้างต้นผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา และมีการวิจัยในระดับโรงเรียนเป็นบางส่วน ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาใช้ประกอบการวิจัยในครั้งนี้ต่อไป

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินการนิเทศ 100 % ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY